

HZ.
MUHAMMED (SAV)
İN
YAŞAM ÖYKÜSÜ

FATİH OKUMUŞ

İÇİNDEKİLER

Takdim.....	15
Sözbaşı	17

BİRİNCİ BÖLÜM

Şeybe	25
Zemzem efsanesinin yeniden doğuşu	28
İkinci bir İsmail: Abdullah.....	30
Abdullah.....	33
Fil yılı	35
Ebrehe: Yemen'in hâkimi	35
"Develerimi isterim!"	37
Mamut yürümüyor	38
Ebâbil kuşları	39
Kutlu doğum	41
Adı konuyor	42
Doğum anı.....	42
Beklenen elçi.....	43
Bin yıldır yanan ateş sönüyor	44
Kâbe'nin içindeki putlar devriliyor	45

Mevlit	45
Sütanne: Halime	48
Bebekle gelen bereket	50
Göğsünün temizlenmesi	51
Tutunduğu dallar eline geliyor	52
Amcasının himayesinde	54
“Annem gibiydi!”	54
Küçük çoban	55
Fakir ama onurlu	56
Rahip Bahîra	57
“Ben putlara kurban edilen şeyleri yemem!”	60
Ficar savaşları	62
Hılfu’l-fudûl: İnsan hakları derneği	64
Ticarî seyahatler ve Hatice ile tanışma	68
İş ortaklığı	69
“Ey amcamoğlu, seni seviyorum.”	71
Damat	71
Gelin	72
Düğün	72
Zeyd b. Hârise: Köleliği seçen oğul	74
Kâbe hakemliği	78
Karaya oturan gemi	78
İlk kazmayı kim vuracak?	79
Kılıçlar çekiliyor	80
Dâhiyane çözüm	80
Yalnızlık sevgisi	82
Hanifler: Tek Tanrı’ya tapanlar	83
Hira mağarasında uzlet	84

İKİNCİ BÖLÜM

“Oku!”	87
Vahyin bir süre kesilmesi	91

Namaz.....	93
İlk Müslümanlar.....	95
Hatice (ra).....	95
Ali, Zeyd, Ebubekir (ra).....	95
Ebu Zer (ra).....	96
Gizli davet döneminin özellikleri.....	99
“Ey örtüsüne bürünen!”.....	101
Açıktan davet.....	103
Suya düşen çakıl taşı.....	103
“Bu kadar gösteri yeter!”.....	104
“Sen asla yalan söylemezsin!”.....	105
Mekkelilerin tutumu.....	108
Ataların yolu.....	108
İman görmektir.....	110
Gün doğumunun kızılığı.....	111
“Ona şâir diyelim!”.....	112
Kur’an yasaklanıyor.....	113
Karşı propaganda.....	114
Hz. Hamza’nın Müslüman oluşu.....	115
Câzip teklifler.....	117
“Yeter ki tanrılarımıza karışma!”.....	118
Hz. Ömer’in Müslüman oluşu.....	123
Zayıf güçlüyü yeniyor.....	124
Kâbe’de açıktan namaz kılma eylemi.....	127
Erkam’ın evi.....	128
Habeşistan.....	130
Göçmenleri geri döndürme girişimi.....	131
Cafer, Hz. Meryem’i anlatıyor.....	134
Boykot.....	137
Hüzün yılı.....	140
Tâif Seferi.....	143
Bir sığınak arayışı.....	144

Köle Addâs	145
Duâ	146
İsrâ ve mirâç	148
Ümmühânî'nin evinde yatıya kalış	149
Olağanüstü yolculuk.....	150
Üç Hediye.....	152
Hz. Âişe ile nişanlanması	154
Akabe biatleri	156
Söz verip uyanlar	157
Yesrib'in öğretmeni: Mus'ab	161
Hicret	165
Mekke'den ayrılış.....	167
Sevr	168
Süraka.....	172
Medine'ye giriş.....	174
Kuba'da bekleyiş	176
Süheyb'in hicreti.....	176
“Sözünde durursa kurtuldu!”	178
İlk Cuma namazı	180

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Mescit.....	182
İnşaat başlıyor.....	183
Suffa okulu	185
Odalar.....	185
Anayasa	187
Kaybolan deve	188
Devlet örgütleniyor	189
Kardeşlik	190
“Pazara nereden gidilir?”	191
Selâmlaşma.....	192
Ezan.....	194

Düşte öğretilen kelimeler	195
Mekke'nin tehditleri	196
Bedir	198
Diplomasi ve istihbarat	198
Kible'nin Kudüs'ten Mekke'ye çevrilmesi	200
Kervan yaklaşıyor	201
Savaş esirleri.....	207
Bedir'in anlamı	209
Uhut	212
Yeni toplum, yeni düzen	223
Miras hükümleri.....	225
İçki ve kumarın yasaklanması.....	226
Örtünmenin düzenlenmesi	228
Kapı çalma, izin isteme	229
Münafıklar.....	233
Münafıkların başı	233
“Münafık mıyım?” kuşkusu.....	235
Hendek: Bıçak kemiğe dayanıyor	238
Büyük plan	238
Casuslar savaşı.....	242
Selman-ı Fârisî'nin öyküsü	249
Yahudilerle ilişkiler	251
Örtüye uzanan el.....	252
Cebrail'in işareti	253
Hudeybiye: Barış kazanmak	255
Anlaşmanın yazılması	257
“Feth-i mübîn”	258
Ebu Beşir çetesi	260
Hayber'in fethi.....	262
Hayber'in gururu	263
Gelmeyen yardım.....	264
Sancak Kime Verilecek?	265

Peygamber’i (sav) zehirleme girişimi	266
Allah’ın elçisinin eşleri.....	268
Gökteki ay yere inip onun koynunda uyudu: Safiye	268
“Artık hürsün!”	269
Hz. Muhammed’in birden çok hanımla evlenmesi	270
Örnek aile tek eşli.....	270
Çok eşlilik ahir ömründe	271
Kralların evlilikleri	272
Peygamber ve devlet başkanı.....	273
Mısır’ın barış elçisi: Mariye	274
Mekke’nin içten fethine bir adım: Ümmü Habibe.....	275
Kavminin kurtarıcısı: Cüveyriye	275
Gökte kıyılan nikâh: Zeynep	276
Sabır âbidesi: Ümmü Seleme.....	277
İslâm’ın inşa ettiği kadın: Hz. Aişe	278
Devlet başkanlarını İslâm’a davet mektupları	281
Farklı tepkiler.....	282
Halit: “Allah’ın kılıçlarından bir kılıç”	284
Heraklius	285
Mekke’nin fethi	289
Saç örgüleri içinde gizlenen mektup.....	290
Büyük yürüyüş.....	291
“Bugün, merhamet günü!”	292
Mekke’ye giriş.....	294
“Bugün kınama ve başa kakma yok!”	297
Huneyn.....	299
Akasya ağacının altında söz verenler	300
“Develeri mi istersiniz; yoksa peygamberi mi?”	301
Tebük: Güçlük seferi	303
Bahaneci münafıklar	304
Geride kalanlar	307
Üç kişinin çilesi.....	309

Minik İbrahim.....	309
Dua insanı.....	311
Veda haccı.....	313
Elçiler yılı.....	314
Kâbe'ye akan on binler.....	315
Veda hutbesi.....	317
Engellilere davranış modeli.....	321
Hayvanlara davranış konusundaki örneklığı.....	322
Peygamber'in vefâtı.....	325
Vedâlaşmalar.....	326
"Yusuf'un yanındaki kadınlar gibisiniz!".....	328
Dostların kavuşması.....	330
Sefer.....	332

BİRİNCİ BÖLÜM

Tanışma

Merhaba... İnsanlar konuşmalarının başında genellikle kısa bir tanışmayı tercih ederler. Gerçi birini tanımak hiç de kolay değildir. Kendimizi bile, ancak uzun zaman içinde ve uygun fırsatlar düştükçe daha yakından tanırız. Yine de okul defterlerinin etiketlerine yazdığımız basit bilgilerden oluşsa da, bir ön tanışma tamamen yararsız değildir.

Otobüste, metroda, durakta, alışveriş merkezinde, bir bilet kuyruğunda insanlarla konuştuğumuz olur ve genellikle tanışmaya gerek duymayız. Ama birisiyle uzun süre birlikte bir iş yapacaksak işe tanışmakla başlarız. Mesela tren yolculuklarında aynı kompartımanda seyahat edenlerin kendilerini tanıtmaları beklenir. Bir yaz kampına katılmışsan, orada da herkesin toplandığı ilk fırsatta toplu bir tanışma faslına tanık olmuşsundur.

Şimdi biz seninle bir tren yolculuğundan daha uzun bir yolculuğa çıkacağız. Bir kamp arkadaşlığından daha

derin bir arkadaşlık kurabileceğimizi ümit ettiğimi de belirtmeliyim.

Birlikte seyahat ederken öyküler anlatacağım, sorular soracağım, cevaplar vereceğim. Böylece sen, zaman ve mekân içindeki bu seyahatimiz sırasında bütün bu gördüğümüz şeyler hakkında benim neler bildiğimi öğrenme fırsatı bulmuş olacaksın. Sonra, hayatının herhangi bir döneminde, eğer istersen, bu yerleri yeniden görme, seyahat sırasında konuştuğumuz konuları yeniden değerlendirme ve kendi yorumlarını yapma hakkına -elbette- her zaman sahipsin.

Senin kaç yaşında olduğunu bilmiyorum. Ama bunun önemi yok. Kız mı, erkek mi olduğunu da bilmiyorum. Büyük ihtimalle bir inancın var; fakat onu da merak etmiyorum. Belki dindar bir Müslümansın, belki bir Hıristiyan veya Yahudi... Belki dinlere soğuk durmayı tercih ettin, belki de dinler çağının çoktan kapandığını düşünüyorsun. Kendilerini hümanist olarak adlandıranlara yakın duruyor olabilirsin... Belki de bu gibi konularda henüz bir karara varmadın. O senin bileceğin bir iş. Yol arkadaşlığımızı etkileyecek konular değil bunlar.

Senin akıllı, cesur, duygulu, bilgiyi tartarak kabul veya reddeden bir mizacın olduğunu biliyorum. Yeni şeyler öğrenmeyi sevdiğini biliyorum. İşte arkadaşlığımız bakımından önemli olanlar senin bu özelliklerin... Ben bildiklerimi ve bazen kendi yorumlarımı seninle paylaşacağım. Benim açımdan zevkli bir seyahat olacağına eminim. Senin açımdan da böyle olmasını umuyorum. Birlikte bazı yerlere gideceğiz, mesela Mekke'ye... Bazı kişilerle tanışacağız. Yol boyunca bazen sana bir şeyler anlatacağım, bazen konumuzla ilgili bir kitaptan bir bölüm okuyaca-

ğım. Şiir sever misin bilmiyorum; ama ben severim. Bazen şiir de okuyabilirim. İstersen sen de benimle birlikte mırıldanabilirsin bu şiirleri...

Tanışma faslının sonunda kısaca kendimden söz etmemin uygun olduğunu düşünüyorum. Bir an önce yola çıkmak için sabırsızlandığımı hissedebiliyorum. Benim adım Fatih. Bir üniversitede öğretim elemanı olarak çalışıyorum. Üniversiteler liseden sonra gidilen araştırma ve eğitim kurumlarıdır. Ben hem araştırma projelerinde çalışıyorum, hem de bazı dersler veriyorum. Seninle tanıştığımıza memnun oldum. Şimdi bu satırları oluşturan harfleri bilgisayarın klavyesinde tuşlarken, yazdıklarımın kitaplaştığını ve senin o kitabı elinde tuttuğunu hayal edebiliyorum. Kitabı gözlerine 30 cm'den fazla yaklaştırma olur mu?

Şeybe

Doğuştan ak saçlı olduğundan ona “Şeybe” adını vermişlerdi. Şeybe “kır saçlı” demektir. Babası Hâşim, Yesrib’te yaşayan iki önemli kabileden biri Hazreç’in en etkili kadınlarından, güzelliği ve zenginliği dillere destan Selma ile evlenmişti. Selma, evlilikten sonra kendi servetinin yönetimi kendisinde olmak ve eğer bir erkek çocuğu olursa 14 yaşına gelinceye kadar onu Yesrib’te büyütme şartıyla bu evlilik teklifine “Evet” dedi. Şeybe bu evlilikten doğdu.

Yesrib bazen öldürücü olabilen vaha humması bir yana bırakılacak olursa yaşanacak bir yurttu. Yeşillik, hurma bahçeleri içinde, suyu ve havası güzel bir yerdi. Hâşim, oğlunun burada, annesinin yanında ve dayılarının himâyesinde büyümesinden rahatsız değildi. Üstelik kendisi sık sık ticârî yolculuklara çıkıyordu. Yesrib de Mekke’nin kuzeyinde, “misk yolu” diye adlandırılan ticaret yolunun üstündeydi. Hem sefere çıkarken, hem dönerken kendisi de

Yesrib'te uzun süre kalıyordu. Hatta, bu yüzden Kâbe'ye gelen hacılara yemek ve su vermek, bu iş için "rifâde" vergisini toplamak görevini kardeşi Muttalib'e bırakmıştı.

Hâşim, oğlu Şeybe'nin 14 yaşına geldiğini göremeden Filistin'in Gazze şehrinde vefât etti. Rivâyete göre, Hâşim'in alnında bir nur; yüzünde, bakana saygı ve hayranlık uyandıran bir parlaklık vardı. O nûr, artık Şeybe'nin alnında parlıyordu.

Şeybe on üç on dört yaşlarına ulaştığı sırada, bir gün Yesrib'teki diğer delikanlılarla birlikte ok atma yarışına katılmıştı. Attığı ok hedefin kalbini bulmuş, yarışı Şeybe kazanmıştı. Bunu kutlarken Şeybe şöyle diyordu:

— Ben Hâşim'in oğluyum, elbette attığım ok hedefi bulur.

Yarışmayı seyredenler arasında, bu çocuğa uzaktan akraba da olan biri, onun yanına yaklaşarak bir iki soru sordu. Çocuğun çok akıllı ve yüksek karakterli olduğu sonucuna vardı.

Bu kişi Mekke'ye döndüğünde, artık Hâşim'in yerini almış ve ailenin lideri konumuna gelmiş olan Muttalib'e gördüklerini, duyduklarını anlatarak; o çocuğu Mekke'ye getirmesini tavsiye etti.

Muttalib Yesrib'e giderek Selma ve Şeybe ile görüştü. Kendisi de yeğenini çok sevmiş, ondan çok etkilenmişti. Annesi de gitmesine razı olunca amca yeğen birlikte Mekke'ye döndüler. Yolda Muttalib'in terkisindeki yakışıklı, alımlı delikanlıyı görenler hayran kalarak "Bu kim, bu kim?" diye sormaktan kendilerini alamıyorlardı.

Onların Mekke'ye girişlerini zihninde canlandırabiliyor musun? O, uzun boylu, gösterişli bir çocuktü. Meraklı bakışlardan rahatsız olan Muttalib, çocuğun kim olduğunu

nu soranlara "Kölemdir." deyiverdi. Ona nazar değmesinden korkuyordu. Artık her sorana aynı sözü söylüyordu: "O mu, kölem canım!" Hatta eve geldiğinde karısı Hatice'ye bile aynı cevabı vermişti.

Ertesi gün yeni elbiseleriyle Mekke sokaklarında dolaşınca yine herkesin gözü onun üstündeydi. Herkes onu göstererek kim olduğunu soruyor, bilenler(!) "Haa o mu, Abdulmuttalib" diyorlardı. Abdulmuttalib, "Muttalib'in kölesi" demektir. Sonradan iş anlaşıldı; ama annesinin verdiği Şeybe adı unutulmuştu. Onu ömrünün sonuna kadar Abdulmuttalib diye çağırıyorlardı. Bugün biz de onu hep bu adıyla tanıyoruz.

Zemzem efsanesinin yeniden doğuşu

Yıllar geçti. Abdulmuttalib, taşıdığı üstün liderlik vasıfları sayesinde Mekke'nin başkanı olmuştu. Bir gün Kâbe'nin hemen bitişiğindeki "hicr-i İsmâil" denen yerde uykuya dalmıştı. Rüyasında bir ses duydu:

— Tayyibe'yi kaz!

Tayyibe güzel ve hoş demektir. Ancak bunun ne anlam geldiğini çözemedi. Güzel ve hoş olan neydi ki?

Ertesi gün aynı rüyayı bir kez daha gördü. Bu kez şöyle bir ses duydu:

— Berre'yi kaz!

Berre de iyilik demektir.

Üçüncü gün duyduğu ses şöyle diyordu:

— Mednûne'yi kaz!

Bu da saklanmış hazineleri kaz demektir. Fakat bu hazineler neredeydi?

Nihayet dördüncü gün "Zemzem'i kaz!" nidasını işitti. Rüyasında "Zemzem nedir?" diye sorunca şu cevabı aldı:

— Onu kaz, pişman olmayacaksın. O büyük atalarından mirastır. O hiçbir zaman kurumayan ve bütün hacılarını doyurmana yetecek bir sudur.

“Peki” dedi Abdulmuttalib, “Onu nasıl bulacağım?”

— O, kurbanların kanlarının döküldüğü yer ile işkem-belerinin boşaltıldığı yerin arasındadır. Alaca kanatlı bir karga gelip orayı gagalayacaktır. Onun tam üstünde bir karınca yuvası vardır!

Heyecan içinde uykusundan uyandı. Zemzem efsanesinden söz edildiğini duymuştu. Mekke’de su temin etmek için başka kuyular açılmıştı. Çok eski bir tarihte Cürhümlüler Mekke’yi terk etmek zorunda kaldıklarında bütün hazinelerini Zemzem kuyusuna gömmüşler ve onun yerini belirsiz hale getirmişlerdi. Günün birinde Mekke’ye dönerlerse kuyuyu yeniden ortaya çıkaracaklar ve hazinelerini alacaklardı. Fakat Cürhümlüler bir daha Mekke’ye dönemediler ve aradan o kadar uzun zaman geçti ki, Abdulmuttalib onu yeniden buluncaya kadar, Zemzem yalnızca bir efsane gibi hatırlanıyordu.

İkinci bir İsmail: Abdullah

Abdulmuttalib Zemzem'in yerini belirleyince, hemen kendisi ve tek oğlu Hâris için birer kazma alarak meraklı bakışlar altında çöplüğü kazdı ve temiz suyu çıkardı. Henüz kuyunun daire şeklinde örülmüş kenar taşları ortaya çıktığında Mekke'nin öteki saygın aileleri işe el koydular. Çıkacak sudan ve hazineden pay istediler. Hazinelerin Zemzem kuyusunda gömülü olduğu hikâyesini herkes biliyordu.

Abdulmuttalib bunun yalnızca kendisine ait bir hak olduğunu savununca, bu işin hak değil güç meselesi olduğunu ima edercesine şöyle konuştu:

— Abdulmuttalib! Bizimle anlaşmak zorundasın! Sen kime güveniyorsun? Biricik oğluna mı? Sen yalnız bir adamsın Abdulmuttalib!

Bu sözler onun ruhunu daraltmıştı. Orada bir dua etti ve bir adak adadı. Allah'tan kendisine on erkek çocuk vermesini istedi. Eğer on erkek çocuğu olursa birini Allah için kurban etmeye söz verdi.

Zemzem kuyusu ve hazineler üzerindeki anlaşmazlık hakeme başvuruyla çözümlendi. Hazinelerin bir kısmı Kâbe'ye bırakıldı, bir kısmı Abdulmuttalib'e kaldı. Zemzem kuyusunun bütün hakları da Abdulmuttalib'e ait olacaktı. Fırsatçılık yapan diğer Kureyş boyları hiçbir şey elde edemedi.

Ne var ki Abdulmuttalib bir dua etmiş ve bir söz vermişti. Bu sözü verdiği sırada yaklaşık elli yaşındaydı. Onun erkek çocuğunun olması ona çok uzak bir ihtimal gibi görünmüştü. Fakat bu gerçekleşti.

Abdullah sekizinci oğuldu ve bir erkek güzeliydi. Dedesinin alnındaki parlaklık ona geçmişti. Kurban edilmeye götürüldüğü sırada yaklaşık yirmi iki yaşındaydı. Abdulmuttalib de aynen büyük büyük dedesi İbrahim (as)'ın, oğlu İsmail (as)'ı kurban etmeye götürmesi gibi, en sevgili oğlunu Allah'a kurban etmeye hazırlanıyordu. Hangi oğlun kurban edileceği kur'a ile belirlenmişti.

Mekke'nin büyükleri bu kez hayırlı bir iş için Abdulmuttalib'in karşısına dikildiler:

— Hayır Abdulmuttalib, bunu yapamazsın!

— Yaparım, ben Allah'a söz verdim, yemin ettim.

— Hayır! Sen Mekke'nin ulu kişisisin. Senin gibi bir adam bunu yaparsa, bu gelenek haline gelir ve soyumuz kesilir.

— Hayır, bu kez bana engel olamazsınız!

Sonunda Abdullah'ın dayısı, farklı bir görüş ortaya attı:

— Ey Abdulmuttalib! Vallahi, yasal bir gerekçe olmadıkça onu kurban edemezsin. Onu kurtarmak için, gerekirse bütün malımızı vermeye hazırız.

Bu öneri üzerine Abdulmuttalib, oğlu Abdullah'la birlikte Şam'da yaşayan ünlü bir "arrâfe"ye gitmeye razı oldu. Yola çıktıklarında, mutlu bir rastlantı olarak bu bilge kadının Yesrib'te olduğunu öğrendiler ve çabucak döndüler. Çözüm bulunmuştu.

Kadın "Sizde bir adamın diyeti nedir?" diye sordu. Abdulmuttalib "On devedir." cevabını verdi. Yani birisi, yanlışlıkla, mesela av sırasında öldürülürse bir tazminat, bir ceza olarak on deve ödeniyordu. Kadın sözlerine şöyle devam etti:

— Öyleyse bir tarafa on deve, bir tarafa Abdullah'ı koyacak ve Kâbe'de kur'a çekeceksiniz. Eğer kur'a yine Abdullah'a çıkarsa develeri yirmiye çıkaracaksınız. Bu şekilde onar onar artırarak develere çıkıncaya kadar devam edeceksiniz.

Bilgenin söylediği yapıldı. Kur'a boyuna Abdullah'a çıkıyordu. Sonunda develerin sayısı yüzü bulunca ilk kez develere çıktı. Abdulmuttalib emin olmak için üç kez kur'a çekti; üçünde de develere çıkınca develer kurban edildi ve Abdullah kurtuldu. Mekke'de bir bayram havası vardı. O kadar deveyi kaç günde kesmiş ve etlerini kaç günde yemişlerdir acaba? Ne dersin?

Abdullah

Hız. Muhammed'in babası Abdullah hakkındaki bilgiler pek azdır. Vehb'in kızı Âmine ile evlendiğinde yirmi dört yaşındaydı. Âmine ise on dördündeydi.

Abdullah, evlendikten birkaç ay sonra, hamile eşini bırakarak Filistin-Suriye tarafına ticarî bir yolculuğa çıktı. Dönüşte Yesrib'teki halalarına uğradı. Orada humma hastalığına yakalandı ve ne yazık ki bu hastalığın pençesinde, evinden uzakta can verdi.

Abdullah'ın ölümü bütün Mekke'ye bir matem yaşattı. Bu genç ölüm herkesi; ama en çok da Âmine'yi sarsmıştı. Hani Yunus Emre diyor ya:

“Şu dünyada bir nesneye yanar içim göynür özüm
Yiğit iken ölenlere, gök ekini biçmiş gibi.”

Şu dünyada en çok içimin yandığı şey, hayatının baharında ölenlerdir diyor ve böyle ölümleri yeşil, henüz hasat vakti gelmemiş ekinlerin biçilmesine benzetiyor. Ne kadar zarif bir benzetme.